Сүз төркемнәре

Мөстәкыйль сүз төркемнәре	*Бәйләгеч сүз төркемнәре*	*Модаль сүз төркемнәре*
Исем	**Бәйлек**	**Модаль сүз**
Сыйфат	**Теркәгеч**	**Ымлык**
Рәвеш	**Хәбәрлек сүзләр**	**Кисәкчә**
Сан		
Алмашлык		
Фигыль		
Аваз ияртемнәре		

Исем

Исем- предмет һәм затларны белдерә торган сүз төркеме. Ул кем? нәрсә?кемнең? нәрсәнең? Һ.б кебек сорауларга җавап бирә.

Исем

Уртаклык исем

Ялгызлык исем

Бер төрдән булган предметларның, затларның барысы өчен дә уртак була.

Мәсәлән: шәһәр, журнал, кеше һ.б

Бер төрдән булган предмет һәм затларның берсенә генә бирелә.

Мәсәлән: Нияз, Казан, Татрстан

исем

Берлек сан

Предметның бер
булуын белдерә.
Мәсәлән:урман,
гөмбә, гаилә.

Күплек сан

Предметның яки
затның күп
булуып белдерә.
кушымчалар:
-лар,-ләр,-нар,-нәр.
Мәсәлән: урманнар,
гөмбәләр, гаиләләр.

Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.

Килешләр	Кушымчалар
Баш килеш	-
Иялек килеше	-ның/-нең
Юнәлеш килеше	-га/-гә, -ка/-кә
Төшем килеше	-ны/-не
Чыгыш килеше	-дан/-дән, -тан/-тән -нан/-нән
Урын-вакыт килеше	-да/-дә, -та/-тә.

Исемнәрнең тартым белән төрләнеше.

	Тартым кучымчалары	
	Берлек сан	Күплек сан
1 зат	-ым/-ем/-м	-быз/-без//-ыбыз/-ебез.
2 зат	-ың/-ең/-ң	-гыз/-гез//-ыбыз/-егез.
3 зат	-сы/-се/-ы/-е	-сы/-се/-лары/-ләре,-ы,-е.

Тартымлы исемнәрдәге килеш кушымчалары таблицасы.

Килешләр	1 зат	2 зат	3 зат
Баш килеш	Ашым, эшем	Ашың, эшең	Ашы, эше
Иялек килеше	Ашымның, эшемнең	Ашыңның, эшеңнең	Ашының, эшенең
Юнәлеш килеше	Ашыма, эшемә	Ашыңа, эшеңә	Ашына, эшенә
Төшем килеше	Ашымны, эшемне	Ашыңны, эшеңне	Ашын, эшен
Чыгыш килеше	Ашымнан, эшемнән	Ашыңнан, эшеңнән	Ашыннан, эшеннән
Урын-вакыт килеше	Ашымда, эшемдә	Ашыңда, эшеңдә	Ашында, эшендә

Исемнәрнең ясалышы.

1.Тамыр исемнәр: төш, кул, авыл.

2.Ясалма исемнәр: ташчы, куллы, авылдаш.

3.Тезмә исемнәр: Киек Каз Юлы, Кура җиләге.

4.Парлы исемнәр:ата-ана,аң-белем.

5.Кушма исемнәр: кулъязма, урынбасар.

6.Кыскартылган исемнәр:КДУ,КАМаЗ.

Фигыль

Фигыль–эшне, хәрәкәтне процесс рәвешендә белдерә торган мөстәкыйль сүз төркеме.

Фигыль заман, зат-сан, барлык-юклык, белән төрләнә.

Фигыльләр нишли? нишләде? нишләгән? нишләр? нишләячәк? кебек сорауларга җавап бирә.

Фигыльнең барлык, юклык төре

Барлык төре

Махсус кушымчасы юк

Килә

Бара

Укый

Юклык Төре

Махсус кушымчалары

-ма,-мә,-мый,-ми

Бармый

Килми

Укымый

Фигыльләрнең юнәлешләре

Юнәлеш	***Кушымчалар***	***Мисаллар***
Төп	-	Апа чыршы бизи
Кайтым	-ын/-ен/-н	Апа көзге каршында бизәнә
Төшем	-ыл/-ел/-л	Чыршы бизәлә
Уртаклык	-ыш/-еш/-ш	Апа чыршы бизәшә
Йөкләтү	-дыр/-дер, -тыр/-тер/-т	Апа чыршыны бизәтә.